

POROWNAC SIĘ (37) *vb pf*

się (32), się (5).

Pierwsze o oraz a jasne; -row- (5), -rów- (3); -row- : -rów- GrzepGeom (1:1), BiałKat (1:1), SarnStat (3:1).

inf porównać się (14). ◇ *fut 2 sg* porównasz się (1). ◇ *3 sg* porówna się (4). ◇ *1 pl* porównamy się (2). ◇ *3 pl* porównają się (3). ◇ *praet 3 sg m* porównał się (2). *n* porównało się (1). ◇ [1 pl m pers porównalich(o)m się.] ◇ *3 pl m pers* porównali się (2), są się porównali (1); porównali się : są się porównali *ZapKościar (1:1)*. *subst* porównały się (1). ◇ *imp 2 pl* porównajcie się (1). ◇ *con 1 sg m* bych się porównał (1). ◇ *2 sg m* byś się porównał (1). ◇ *3 sg m* by się porównał (2). ◇ *3 pl m pers* by się porównali (1).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVI (jeden z niżej notowanych przykładów) – XVII w. s.v. porównać.

1. *Zrównać się, stać się podobnym, dorównać; coaequari Modrz, JanStat (29) : RejKup O; Towarzystwo między dworzáninem/ á pánem/ zda fie iákoby żadną miarą być nie mogło: tho dla tego iż łobie łą nierowni: Ale iednák/ ták fie to porowna/ kiedy dworzánin będzie ządwy ná tho pomniał/ iż on ielł fługá/ á pan/ pánem Górndworz K5v.*

porównać się komu (3): Gdy się modlicie/ niemościefz wiele/ iáko czynią Pogáni: bo mnimáią iż w łwoim wielomołtwie wyłucháni będą/ á ták niechćieycie się im porównać. *KuczbKat 370; SarnStat 406. Cf porównać się komu w czym.*

porównać się komu w czym (1): CHćac fie tóz porównać w tym przodkóm náłzym/ obiecuiemy: iż monety bić okróm zwolenia Séymowégo/ [...] nie będziem. *SarnStat 409.*

porównać się z kim, z czym (21): *GlabGad A5; BierRozm 12;* mogąc fie zacnością zrównać y z Anyołem/ Ledwe fie więc porowna y z rogátym wołem. *RejWiz 65v; Chciałác też była s Pawy porównać fie Wroná/ Káždemu wyłamuiąc po pyorku z ogoná RejWiz 98; SarnUzn F6; Acz do czáfu ciáło thwe [...] przez tegoż to Páná twégo czáfu łwego będzie ozywione/ á ták vbłogołławione/ iż fie y z Anyoły porównać może RejPos 87, 170; BiałKat 248v; A obácz iáko dzifiefzy Polacy y rozumy y rozlicznemi kftalty łą thák ozdobieni/ że łnadź ze włzytkiemi narody łłufznie fie porównáli/ ielłize nie przerównáli. *RejZwierc 267v; porównáią się zwierzchni y zacni z niżłzemi/ á w rozmáitych y roznych rzeczách okażą się iednákie łercá y vmysłý włzytkich łtanow ModrzBaz 19. Cf porównać się czym z kim, z czym; w czym z kim, z czym.**

porównać się czym z kim, z czym (żywotne) (5): Miał być [człowiek] łwięty/ niewinny/ á cnotámi łwemi/ Miał fie práwie porównać z Anyoły łwięty. *RejWiz 86, 156v; Pytay fie cół powinien iáko człowiek práwy/ [...] Bo ielłi fie porownalł łpráwámi z łwierzety/ Też cie pewnie wypędzą ná [!] pole s cielety. RejAp AA6v; RejPos 158v, 159.*

porównać się w czym z kim, z czym (5): [człowiek nędzny] nierozumnem łwierzétom ták fie podobnim łtał/ W onym łprołnym łákomłtwie ich łnimi fie porownalł *LubPs N2v; Wnet to włánie obaczyłł/ s tego łłupeckiego/ Byś miał ná cudzoziemcá/ pátrzyć ná iákiego. Porowna fie w dzielności/ s káždym y w połtáwie RejZwierc 80; RejWiz 157; SarnStat 1146, 1152; [A tak wtym ná włłem/ s kołciołmi inemi Chrzescianłkiemi/ [...] porownalichom łię UstKościel b2v].*

W charakterystycznych połączeniach: porównać się przodkom (2); porównać się sprawami swojemi, wiarą, zakonem; porównać się w cnotach, w dzielności, w łakomstwie, w postawie; porównać sięz anioły (2), z inemi kościoły chrześcijańskimi, z uczonymi ludźmi, z mistrzem swoim, ze wszystkimi narody, z niższemi, z koronnymi obywatelmi, z wiernymi pańskimi (2), z rogatym wołem, z innemi ziemiami, z źwirzety; porównać się słusznie.

*Szereg: »złączyć się a porównać« (1): [człowiek dzięki filozofiej poznawszy Boga] (bowiem ie⁸⁰ poznanie ielt prawy żywot) chce fie z nim złączyć á nieiako porównać. *GlabGad* A5.*

a. O zjawiskach fizycznych [z czym] (3) : [*Tales*] Wieżę w Egypcie zmierzył takowym obyczaiem: [...] pátrzył kiedy fye ciénie porównaia z rzeczami tymi od których pochodzą. *GrzepGeom* O3v, O4; wsi około tych Miaft/ z ktorych nawiętfa żywność pochodziła/ iáko nalepłze máflá y Niderlandfkie fery/ w wodzie zátonęły/ z ludźmi y zbydłem/ bo w rowninie leżac/ niebyło vcieczki nigdzie/ gdyz fie wżyftko z morzem porównało. *StryjKron* 26 [*idem*] [*StryjPoczqt* 46].

b. O działaniu algebraicznym [w czym] (1) : Gdyby po vmnieyżeniu frakti nie wiedział przez czoby oboia zefzła/ tedy iednę od drugiey odeymi tak długo aże fie zrownaią/ dopiero ią dziel przez tę liczbę wktorey fie porównały *KłosAlg* F2.

2. Zestawić się dla stwierdzenia podobieństwa lub różnicy [z kim] (1) : A więc to nie piekielna á nieznośna hardość y pychá: Doktory święte [...] potępiác; [...] Porównaycie fie iedno máluczko z nimi/ á poznamy ktorych pífmu y wykłádom wierzyć godniey *WujJud* 35.

3. Pogodzić się, pojednać się (5) :

porównać się z kim (3): grzélzny pokutuiący człowiek/ iuz fye z pánem Bogiem y z Kościołem świętym poiednał y porównał *BiałKat* 376; *CzechRozm* 246v; *Krol* IM [...] nie chciał Pana Gnieznńskiego znizyc, y owszem mam listy iego, ktore pokazę przed śmiercią pisane gdzie roskazował mi to abych ysam się znim porównał y iemu go reconciliował *ActReg* 118.

porównać się w czym (1): Gdyżę czy dway braczya porównali fzyę wymyonach swoych yfz Pan Caspyer: softal na barinkowach y na Krzyfzyewyę, a Pan woczach softal na plachtach *ZapKościer* 1585/55v.

Szereg: »porównać a zjednać się (a. pojednać się)« [szyk 1:1] (2): Praeicidere inimicitias per translationem, Odćinác nieprzyacieltwá. To yeft/ Porównać a ziednać fie. *Mqcz* 30a; *BiałKat* 376.

4. Podzielić się równo [czym (= w sprawie czego)] (1) : Stal się rozdział między pozostałymi dziećmi niekiedy Sliachetnego Grzegorza Nieśiolowskiego [...] A s Sliachetną Katarziną Nieśiolowską [...] wżytkim fą fię dobrze rozdzielili [...] Skrziniami, Stolami rownie. Lancuch wozowy, fpoleczny, Srebrem ktore belo takze fą sie porównali *ZapKościer* 1580/7.

5. W funkcji strony biernej: Być zrówanym [z czym] (1) : wyznánie Niceńfkie/ áni ze fłowem Bożym/ áni z onymi oycy pierwżymi: áni náoftátek/ z Papielkim porównać fię może. *NiemObr* 135.

Synonimy: 1. przypodobać się; 2. porachować się; 3. pogodzić się, pojednać się, pomierzyć się, uspokoić się, zgodzić się, zjednać się.

Formacje współrdzenne cf ROWNAC.

Cf **POROWNANIE**